

УДК 811.161.2=111'33'37'367.6

САБАН Олеся – асистент кафедри прикладної лінгвістики, Національний університет «Львівська Політехніка», вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79000, Україна (olesia.v.saban@lpnu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2343-3135>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.58.8>

СУПИК Вікторія – студент кафедри прикладної лінгвістики, Національний університет «Львівська Політехніка», вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79000, Україна (viktorii.suryk.fl.2021@lpnu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2381-4627>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.58.8>

Бібліографічний опис статті: Сабан, О., Супик, В. (2024). Синтагматичні відношення лексем *власність* та *possession* у зіставному аспекті. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*, 58, 59–66, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.58.8>

СИНТАГМАТИЧНІ ВІДНОШЕННЯ ЛЕКСЕМ ВЛАСНІСТЬ ТА POSSESSION У ЗІСТАВНОМУ АСПЕКТІ

Анотація. У статті досліджено особливості вживання іменників ВЛАСНІСТЬ та POSSESSION в українській та англійській мовах в синхронії з використанням корпуснобазованого підходу задля аналізу їхньої семантики й колокаційних зв'язків. Дослідження спрямоване на виявлення специфічних характеристик цих іменників у досліджуваних мовах, аналіз їхньої сполучуваності з іншими частинами мови (іменниками, дієсловами та прикметниками) і зіставлення отриманих результатів.

Методологічно дослідження опирається на корпуснобазований підхід із використанням мовного матеріалу з Генерального регіонально анотованого корпусу української мови (ГРАК), Британського національного корпусу (BNC) та Корпусу сучасної американської англійської мови (СОСА). Вибір об'єкта дослідження базується на частотних рангах іменників ВЛАСНІСТЬ та POSSESSION у перелічених корпусах: 2481-е місце в ГРАК, 3077-е в BNC і 3451-е в СОСА, що вказує на їхню важливість і в лінгвістичному контексті.

Актуальність та наукова новизна дослідження полягає в аналізі міжмовних подібностей та відмінностей, які впливають на інтерпретацію іменників ВЛАСНІСТЬ і POSSESSION і їхнє контекстуальне вживання.

З'ясовано, що в українській мові іменник ВЛАСНІСТЬ уживаний здебільшого в юридичній сфері. Тим часом у британській та американській англійській мовах іменник POSSESSION, який може виконувати функцію ядра або модифікатора, теж означає володіння чимось або кимось, але має й додаткові значення, пов'язані з бізнесом, політикою та паранормальними явищами, а також може вказувати на залежність і духовні зв'язки.

Встановлено, що колокації з дієсловами в українській та британській англійській мовах часто збігаються, як-от: мати + ВЛАСНІСТЬ / have + POSSESSION та повернути + ВЛАСНІСТЬ / recover + POSSESSION, хоча частота їхнього вживання значно відрізняється. Однак між сполуками прикметників з досліджуваними іменниками є значні синтагматичні відмінності. В українській мові субстантив ВЛАСНІСТЬ часто поєднується з прикметниками, що вказують на територіальну належність, тоді як в англійській мові ознаки, які позначають прикметники у сполученні з іменником POSSESSION, варіюються.

Результати проведеного аналізу можуть бути використані у різних сферах, зокрема, у контрастивній лінгвістиці, лексикології, стилістиці, перекладознавстві. Дослідження також підкреслює важливість контексту та варіанту англійської мови для інтерпретації й використання іменників, що має практичне значення для студентів, викладачів, перекладачів та мовознавців. У статті охоплено лише окремі аспекти, які потребують подальшого вивчення, зокрема із застосуванням корпуснобазованого підходу.

Ключові слова: іменник, корпус, синтагматичні відношення, сполучуваність, модель, етимологія.

SABAN Olesia – Assistant Professor of the Department of Applied Linguistics, Lviv Polytechnic National University, 12, Stepana Bandera Str., Lviv, 79000, Ukraine (olesia.v.saban@lpnu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2343-3135>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.58.8>

SUPYK Viktoriia – Student of the Department of Applied Linguistics, Lviv Polytechnic National University, 12, Stepana Bandera Str., Lviv, 79000, Ukraine (viktoriia.supyk.fl.2021@lpnu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2381-4627>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.58.1>

To cite this article: Saban O., Supyk V. (2024). Syntahmatychni vidnoshennia leksem *vlasnist* ta *possession* u zistavnomu aspekti [Syntagmatic relations of the lexemes *власність* and *possession* in the comparative aspect]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia «Filolohiia» – Problems of Humanities. “Philology” Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 58, 59–66, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.58.8> [in Ukrainian].*

SYNTAGMATIC RELATIONS OF THE LEXMES *ВЛАСНІСТЬ* AND *POSSESSION* IN THE COMPARATIVE ASPECT

Summary. This research article undertakes a synchronic exploration of the nouns *ВЛАСНІСТЬ* and *POSSESSION* in the Ukrainian and English languages using a corpus-based methodology to investigate their semantics and collocational patterns. The study aims to uncover the specific characteristics of these nouns in both languages, analyse their collocations with other parts of speech (including nouns, verbs, and adjectives), and compare the obtained results.

Methodologically, the research employs a corpus-driven approach, drawing on extensive data from ГПАК, BNC, and COCA (the Corpus of Contemporary American English). The choice of the research object is based on the frequency rankings of *ВЛАСНІСТЬ* and *POSSESSION*: 2481st in ГПАК, 3077th in BNC, and 3451st in COCA, reflecting their prominence in the linguistic landscape.

Scientifically, the novelty of this study lies in its comprehensive examination of cross-linguistic similarities and differences, which influence the interpretation of *ВЛАСНІСТЬ* and *POSSESSION* concepts and contextual usage.

It has been revealed that in Ukrainian, the noun *ВЛАСНІСТЬ* is predominantly used in legal contexts. Meanwhile, in British and American English, the noun *POSSESSION*, which can function as a head noun or a modifier, not only denotes ownership of something or someone but also has additional meanings related to business, politics, and paranormal phenomena, and can indicate dependence and spiritual connections.

The study's findings highlight nearly identical collocations with verbs in Ukrainian and British English, such as *мати + ВЛАСНІСТЬ / have + POSSESSION* and *повернути + ВЛАСНІСТЬ / recover + POSSESSION*, despite varying usage frequencies. Additionally, significant syntagmatic differences emerge with adjectives: In Ukrainian, *ВЛАСНІСТЬ* often combines with adjectives indicating territorial affiliation, whereas in English, the attributes denoted by adjectives paired with the noun *POSSESSION* vary.

The results of the conducted analysis can be applied in various fields, including contrastive linguistics, lexicology, stylistics, and translation studies. The research also highlights the importance of context and the variant of English for the interpretation and usage of nouns, which is practically significant for students, educators, translators, and linguists. The article covers only certain aspects that require further study, particularly through the application of a corpus-based approach.

Key words: noun, corpus, syntagmatic relations, compatibility, model, etymology.

Постановка проблеми. Вивчення структурних та функційних аспектів української та англійської мов сприяє покращенню нашого розуміння міжмовних подібностей та відмінностей. Застосування корпусної лінгвістики для порівняльного аналізу дає змогу

комплексно досліджувати використання мови в реальному світі, надає емпіричні дані, які підтверджують теоретичні твердження й сприяють глибшому дослідженню мовних одиниць і явищ та особливостей їхнього використання в різноманітних контекстах. З огляду

на зазначене дослідження іменників ВЛАСНІСТЬ і POSSESSION у контрастивному аспекті актуальне, адже допомагає правильно інтерпретувати та використовувати поняття, важливі не лише для сфери юриспруденції, а й лінгвістики та перекладу текстів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним підґрунтям нашого дослідження послуговували праці таких відомих учених, як Вікторія Жуковська (2013), чий внесок у становлення корпусної лінгвістики в Україні складно переоцінити; Михайло Кочерган (2001), який у своєму підручнику «Вступ до мовознавства» виклав базовий матеріал про сполучуваність одиниць мови; Фердинанд де Соссюр (1998), засновник структурної лінгвістики. Потрібно також віддати належне українським лінгвістам Марії Шведовій та Василю Старко, які розвивають корпусну лінгвістику України та є співзасновниками корпусу ГРАК. У своїх працях вони пояснюють структуру, специфіку семантичної розмітки та можливості ГРАКУ, наголошуючи на достовірності результатів досліджень, проведених на його основі. Їхні наукові розвідки сприяють розвитку корпусної лінгвістики та надають важливі дані для подальших досліджень. М. Шведова (2019) у статті «Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК) як інструмент дослідження лексико-граматичної варіативності» наводить приклади та пояснює результати корпуснобазованих досліджень в українській мові.

Мета цієї статті – вивчення та аналіз синтагматичних відношень лексеми ВЛАСНІСТЬ і її англійського відповідника POSSESSION у зіставному аспекті. Досягнення мети передбачало розв’язання таких завдань:

- 1) окреслення ключових понять;
- 2) дослідження сполучуваності, частотності, типових моделей та жанрів використання аналізованих лексем в українській та англійській мовах на базі Генерального регіонально анотованого корпусу української мови (ГРАК), Британського національного корпусу (BNC) та Корпусу сучасної американської англійської мови (COCA);
- 3) зіставлення отриманих даних.

Виклад матеріалу. Завдяки корпусам національних мов науковці змогли здійснити величезний прорив у лінгвістиці. Обробку

даних на основі великої кількості реальних усних та письмових текстів, тобто живої мови, тепер можна провести у стислі строки. Українська мовознавиця В. Жуковська зазначає: «Корпусна лінгвістика як галузь прикладного мовознавства займається визначенням загальних принципів побудови, обробки та експлуатації даних лінгвістичних корпусів (корпусів текстів) із використанням сучасних комп’ютерних технологій, розробленням методики збору реальних мовних явищ – писемних та усних текстів, а також способів їх збереження та аналізу» (Жуковська, 2013, с. 9). Оскільки вивчення синтагматичних відношень в українській та англійській мовах здійснюємо в зіставному аспекті, за головну методику обираємо роботу з корпусами. З українського боку буде використаний корпус ГРАК, з англійського – британський та американський корпуси (BNC та COCA відповідно). Головний плюс такого вивчення – це те, що його проведено на основі реальних текстів. Це означає, що отримані результати віддзеркалюють реальну мовну картину світу.

Один із найвідоміших швейцарських мовознавців Фердинанд де Соссюр, який досліджував мову у зв’язку з оточенням, писав: «Майже всі одиниці мови залежать або від того, що їх оточує у мовленнєвому ланцюжку, або від частин, з яких вони складаються самі» (Соссюр, 1998, с. 162). Вивчення відношень між мовними одиницями засвідчило, що схеми розташування слів у реченні утворюють певні шаблони, які мають властивість повторюватися. Це співвідносне з поняттям моделі. Стосовно досліджуваного матеріалу виділяємо такі з них: Іменник + Іменник, Іменник + Дієслово, Дієслово + Іменник, Прикметник + Іменник, Іменник + Прикметник.

Особливістю іменників є те, що вони можуть вступати у відношення з усіма іншими частинами мовами. Вони здатні приєднувати прикметники і дієслова, співвідноситися з займенниками (Кочерган, 2001, с. 302). Також ми можемо поєднувати іменники з числівниками. Головна відмінність між конструкціями української та англійської мов полягає в тому, що українські прикметники, дієприкметники, порядкові числівники, узагальнено-якісні займенники узгоджуються з іменниками в роді, числі й відмінку. Формальний

виразник цього узгодження – закінчення: *моя матуся, мій брат, моє село*. «В англійській мові узгодження – рідкісне явище, бо тут іменники не мають категорії роду, а категорія відмінка слабо виражена. Як приклади узгодження в англійській мові можна навести лише словосполучення, що складається зі вказівних займенників та іменників: *this book – these books; that tree – those trees*» (Кочерган, 2001, с. 311).

Ще одна відмінність між зіставляваними мовами в контексті досліджуваної проблеми – наявність в англійській мові такого поняття, як артиклі. Їх використовують для ідентифікації предмета: *an apple* (будь-яке яблуко), але *the apple* (конкретне яблуко); *a flower* (будь-яка квітка), але *the flower* (конкретна квітка).

Крім усього вищепереліченого, в англійській мові поширеним є морфолого-синтаксичний спосіб словотворення, тобто продукування слів шляхом переходу з однієї частини мови в іншу, наприклад, *relative* (родич) і *relative* (відносний); *cry* (плач) і *cry* (кричати).

Сьогодні українське слово ВЛАСНІСТЬ доволі частотне. Що воно означає і який відповідник має у мовленні британців та американців?

Іменник ВЛАСНІСТЬ запозичений з польської мови від слів *własny, własność*, «той, що перебуває під владою (*vlast*), у володінні» (Болдирев, 1982, с. 409). Серед його тлумачень виявляємо стислий та більш розширений варіанти:

1. **ВЛАСНІСТЬ** – це належність чогось-, кому-, чому-небудь із правом розпоряджатися (Словник української мови);

2. **ВЛАСНІСТЬ** – максимально можливе розпорядження предметами різного роду, встановлене звичаєвим чи писаним правом. Суб'єктами власності можуть бути окремі індивіди чи колективи; відповідно розрізняють індивідуальну (приватну), колективну та суспільну (державну) форми власності (Аболіна, 2002, с. 95).

Якщо розглядати граматичні характеристики цього слова, то це однинний іменник жіночого роду, уживаний у різних відмінках залежно від його сполучуваності.

Щодо його англійського відповідника POSSESSION, то це слово має декілька дже-

рел походження. Частково воно запозичене з французької мови: *possessiun, possession* та частково – з латини: *possessiōn-, possessiō* (Oxford English Dictionary).

Семантична структура лексеми POSSESSION багатша, ніж у її українського відповідника. Тож слід з'ясувати, як саме визначають її американці та британці.

В Оксфордському словнику виявляємо такі значення іменника POSSESSION:

1. [Злічуваний іменник, переважно в множині] Щось, чим ви володієте або маєте при собі в той чи той момент часу. Синонім: *belongings*.

2. [Незлічуваний, формальний іменник] Стан наявності або володіння чимось.

3. [У спорті, незлічуваний іменник] Процес контролю над м'ячем.

4. [В юриспруденції, незлічуваний іменник] Факт наявності при собі нелегальних наркотиків або зброї в певний момент.

5. [Про країну, злічуваний, формальний іменник] Країна, яка є під контролем або управлінням іншої країни.

6. [Про паранормальне, незлічуваний іменник] Ситуація, коли хтось припускає, що його розум контролюється дияволом або злим духом (Oxford Advanced Learner's Dictionary).

На противагу британському тлумаченню, американський словник Collins пояснює значення POSSESSION так:

1. [Незлічуваний, формальний іменник] Якщо ви маєте якусь власність, вона у вас є тому, що ви отримали це або тому, що це належить вам. Синоніми: *ownership, control, custody, hold*.

2. [Злічуваний іменник, найчастіше вживається в множині] Ваше майно – це речі, які належать вам або знаходяться при вас у певний момент часу.

3. [Злічуваний, формальний іменник, найчастіше вживається в множині] Країни або території, якими володіє інша країна.

4. [Незлічуваний іменник] Ситуація, коли розум і тіло людини контролює злий дух (Collins).

Зауважимо, що, на відміну від американської англійської мови, словник британської англійської додатково розглядає іменник POSSESSION ще й у сферах юриспруденції та спорту, що розширює межі вживання цього слова.

У результаті нашого теоретичного дослідження лексем ВЛАСНІСТЬ та POSSESSION можемо виснувати, що план їхнього змісту є доволі схожим. Обидва слова вказують на володіння чимось або кимось, але в українській мові цей іменник розглядається тільки з юридичного боку, тоді як в англійській є й інші аспекти позначення.

Щодо плану вираження, а точніше, граматичного значення ВЛАСНІСТЬ та POSSESSION – іменники. В українській мові це слово має значення жіночого роду й залежно від контексту може бути вжитим у відповідному відмінку. Англійським іменникам категорія роду і відмінка не властива. Натомість, як впливає з даних американських і британських словників, іменник POSSESSION, залежно від змісту, може бути злічуваним або незлічуваним, тоді як українська лексема ВЛАСНІСТЬ завжди незлічувана.

Український корпус ГРАК дає можливість ознайомитися зі словником частотності, укладеним дослідницею М. Шведовою. Його перегляд засвідчує, що лексема ВЛАСНІСТЬ перебуває на 2481 місці.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I		
1	Item	Freq	IpM	FIC, IpM	1950-1969	1970-1989	1990-2009	JOU, IpM	1950-1969	1970-1989	1990-2009
2481	власність	11321	37,13	13	17,19	13,60	27,18	38,08	90,13		

Рис. 1. Частотність української лексеми ВЛАСНІСТЬ у художній літературі та публіцистиці 1950–2009 рр. (ГРАК)

Рис. 1 засвідчує, що абсолютна частота (Freq) вживання лексеми ВЛАСНІСТЬ у корпусі – 11321 рази, а відносна частота на мільйон токенів (IpM) – 37,13. Суттєво, що найрідше лексема ВЛАСНІСТЬ вживана у художній літературі, а особливо в 1950–1969 рр. Натомість найчастіше вона трапляється в публіцистиці 1990–2009 рр.

Для порівняння розглянемо частотність використання лексеми POSSESSION в британській та американській англійській мовах:

possession (NOUN) #3077

Рис. 2. Частотність лексеми POSSESSION в британській англійській мові (BNC)

SECTION	ALL	SPOKEN	FICTION	POP LORE	NEWSPAPER	NON-ACAD	ACADEMIC	MISC
FREQ	3097	77	310	125	912	428	1229	622
WORDS/MLN	100	100	15,9	7,3	16,5	16,5	15,3	20,8
PER MIL	30,97	7,73	19,49	17,21	29,81	25,95	79,77	29,85

Рис. 3. Частотність лексеми POSSESSION у різних жанрах британської англійської мови (BNC)

possession (NOUN) #3451

Рис. 4. Частотність лексеми POSSESSION в американській англійській (COCA)

SECTION	ALL	BLOG	WEB	TRIM	SPK	FC	MAG	NEWS	ACQ	1990-94	1995-99	2000-04	2005-09	2010-14	2015-18
FREQ	10685	2163	3211	1785	1098	1334	1406	2859	2740	1718	1915	1661	1780	1868	2590
WORDS/MLN	999	1284	124,3	128,1	126,1	118,3	126,1	121,7	119,8	125,1	125,2	124,8	125,1	123,3	122,8
PER MIL	16,80	16,82	25,84	13,94	8,70	11,27	11,79	23,48	22,95	14,19	15,29	13,33	14,47	13,52	20,91

Рис. 5. Частотність лексеми POSSESSION у різних жанрах американської англійської мови (COCA)

Різниця між даними на рисунках 3 та 5 полягає в тому, що в британській англійській лексема POSSESSION найчастотніша в текстах академічного жанру, а в американській – на вебсторінках та в текстах новин. З рисунків 1, 2 та 4 можемо зробити висновок, що лексема ВЛАСНІСТЬ в українській мові більш вживана, ніж лексема POSSESSION в американській та британській англійській. Серед усіх лексем корпусу BNC досліджуване слово на 3077 місці за частотністю вживання, а в COCA – 3451 в списку, тобто використовуване найрідше.

Зіставляючи частотність лексем ВЛАСНІСТЬ та POSSESSION у художній літературі та публіцистиці, виявляємо, що досліджувані іменники обох мов найчастіше вживані саме в публіцистичних жанрах (див. рис. 1–5).

Встановивши частотність вживання лексем ВЛАСНІСТЬ та POSSESSION, можемо перейти до виявлення синтагматичних зв'язків. У цій статті буде розглянуто сполучуваність іменників ВЛАСНІСТЬ та POSSESSION з такими частинами мови, як іменники, дієслова та прикметники. У цьому нам будуть допомагати корпуси ГРАК-17, BNC та COCA.

Тож перша модель сполучуваності, яку будемо досліджувати, – це Іменник + Іменник, причому ВЛАСНІСТЬ та POSSESSION можуть перебувати як у препозиції, так і в постпозиції:

Lemma	↓ Frequency	Frequency per million
1 власність [держав]	1,828	1.03
2 власність [місто]	1,057	0.59
3 власність [громада]	617	0.35
4 власність [громадянин]	410	0.23
5 власність [земля]	373	0.21

Рис. 6. Сполучуваність іменника ВЛАСНІСТЬ з іншими іменниками в українській мові (ГРАК) (модель ВЛАСНІСТЬ + Іменник)

Lemma	↓ Frequency	Frequency per million
1 право [власність]	26,985	15.15
2 форма [власність]	14,549	8.17
3 структура [власність]	2,069	1.16
4 його [воно] він [власність]	1,470	0.83
5 об'єкт [власність]	1,265	0.71

Рис. 7. Сполучуваність іменника ВЛАСНІСТЬ з іншими іменниками в українській мові (ГРАК) (модель Іменник + ВЛАСНІСТЬ)

Lemma	Frequency	Relative ¹
☐ cocaine possession	8	0.07
☐ drug possession	7	0.06
☐ quality possession	7	0.06
☐ tobacco possession	6	0.05
☐ marijuana possession	5	0.04

Рис. 8. Сполучуваність іменника POSSESSION з іменниками в британській англійській мові (BNC) (модель Іменник + POSSESSION)

Lemma	Frequency	Relative ¹
☐ possession order	40	0.36
☐ possession action	6	0.05
☐ possession trust	4	0.04
☐ possession suit	4	0.04
☐ possession offence	3	0.03

Рис. 9. Сполучуваність іменника POSSESSION з іменниками в британській англійській мові (BNC) (модель POSSESSION + Іменник)

HELP	ALL FORMS (SAMPLE: 100 200 500)	FREQ	TOTAL LEX UNIQUE LEX
1	[SPIRIT] [POSSESSION]	40	
2	[MARIJUANA] [POSSESSION]	29	
3	[COCAINE] [POSSESSION]	14	
4	[SPIRIT] [POSSESSION]	13	
5	[DRUG] [POSSESSION]	11	

Рис. 10. Сполучуваність іменника POSSESSION з іменниками в американській англійській мові (COCA) (модель Іменник + POSSESSION)

HELP	ALL FORMS (SAMPLE: 100 200 500)	FREQ	TOTAL LEX UNIQUE LEX
1	[POSSESSION] [CHARGE]	119	
2	[POSSESSION] [CULT]	40	
3	[POSSESSION] [CASE]	38	
4	[POSSESSION] [RECTIFIER]	36	
5	[POSSESSION] [GAME]	24	

Рис. 11. Сполучуваність іменника POSSESSION з іменниками в американській англійській мові (COCA) (модель POSSESSION + Іменник)

Бачимо, що основна відмінність лексем ВЛАСНІСТЬ та POSSESSION полягає в тому, що в українській мові це поняття використовують, щоб сказати про володіння чимось з юридичного погляду (див. рис. 6 та 7). Натомість в англійській мові, окрім юриспруденції, іменник POSSESSION часто вживають, щоб вказати на залежність, як-от: *cocaine POSSESSION* (чи більш узагальнено – *drug POSSESSION*), а також з іменниками, що позначають духовний зв'язок чи ЗАЛЕЖНІСТЬ, як наприклад, *spirit POSSESSION* чи *POSSESSION cult* (див. рис. 8–11).

Наступні колокації, які розглянемо, – це сполучення іменника з дієсловом в українській та англійській мовах:

Lemma	↓ Frequency	Frequency per million
1 бути [власність]	222	0.12
2 мати [власність]	133	0.07
3 повернути [власність]	41	0.02
4 захщити [власність]	33	0.02
5 відібрати [власність]	31	0.02

Рис. 12. Сполучуваність іменника ВЛАСНІСТЬ з дієсловами в українській мові (ГРАК) (модель Дієслово + ВЛАСНІСТЬ)

Lemma	↓ Frequency	Frequency per million
1 власність бути	435	0.24
2 власність могти	98	0.06
3 власність повернути	94	0.05
4 власність мати	79	0.04
5 власність перейти	72	0.04

Рис. 13. Сполучуваність іменника ВЛАСНІСТЬ з дієсловами в українській мові (ГРАК) (модель ВЛАСНІСТЬ + Дієслово)

Lemma	Frequency	Relative ¹
☐ take possession	100	1.48
☐ have possession	41	0.37
☐ obtain possession	30	0.32
☐ retain possession	19	0.17
☐ recover possession	17	0.16

Рис. 14. Сполучуваність іменника POSSESSION з дієсловами в британській англійській мові (BNC) (модель Дієслово + POSSESSION)

Lemma	Frequency	Relative ¹
☐ possession be	90	0.83
☐ possession have	17	0.15
☐ possession can	9	0.08
☐ possession must	8	0.07
☐ possession may	7	0.06

Рис. 14 та 15. Сполучуваність іменника POSSESSION з дієсловами в британській англійській мові (BNC) (модель POSSESSION + Дієслово)

HELP	ALL FORMS (SAMPLE: 100 200 500)	FREQ
1	[TAKE] [POSSESSION]	850
2	[GAIN] [POSSESSION]	66
3	[GET] [POSSESSION]	59
4	[MAINTAIN] [POSSESSION]	47
5	[KEEP] [POSSESSION]	42

Рис. 16. Сполучуваність іменника POSSESSION з дієсловами в американській англійській мові (COCA) (модель Дієслово + ВЛАСНІСТЬ)

HELP	ALL FORMS (SAMPLE: 100 200)	FREQ
1	[POSSESSION] [HOLD]	9
2	[POSSESSION] [FOLLOW]	9
3	[POSSESSION] [COME]	8
4	[POSSESSION] [APPEAR]	8
5	[POSSESSION] [BECOME]	7

Рис. 17. Сполучуваність іменника POSSESSION з дієсловами в американській англійській мові (COCA) (модель POSSESSION + Дієслово)

З одержаних результатів можемо зробити висновок, що в українців та британців вживання лексем ВЛАСНІСТЬ та POSSESSION

у сполученні з дієсловами майже не відрізняється. Такі колокації, як: *мати* + **ВЛАСНІСТЬ** / *have* + **POSSESSION**; **ВЛАСНІСТЬ** + *мати* / **POSSESSION** + *have*; *повернути* + **ВЛАСНІСТЬ**; *recover* + **POSSESSION**; **ВЛАСНІСТЬ** + *бути* / **POSSESSION** + *be*. Також виявляємо сполучення, характерне як для української мови, так і британської англійської: *відбирати* + **ВЛАСНІСТЬ** / *take* **POSSESSION**. Але все ж різниця між ними є: вона – у частотності використання цих словосполучень. Наприклад, в українських текстах найчастіше виявляємо такі поєднання, як *бути* + **ВЛАСНІСТЬ** та **ВЛАСНІСТЬ** + *бути* (див. рис. 12 та 13); у британських – *take* + **POSSESSION** і **POSSESSION** + *be* (див. рис. 14 та 15). Як бачимо, модель Іменник + Дієслово тут збігається. В американських текстах найчастіше вживають сполучення *take* + **POSSESSION** і *hold* + **POSSESSION** (див. рис. 16 та 17). У цьому разі не виявляємо тотожності в синтагматичних зв'язках обох мов, проте і в британській, і в американській версії можемо побачити *take* + **POSSESSION**, що свідчить про часткову схожість.

Наостанок розглянемо взаємодію українського та англійського іменника з прикметником в залежності від його розташування, тобто: Прикметник + Іменник; Іменник + Прикметник.

Lemma	Frequency	Frequency per million
1 приватний [власність]	6,288	3.53
2 комунальний [власність]	5,266	2.96
3 державний [власність]	4,527	2.54
4 свій [власність]	1,264	0.71
5 інтелектуальний [власність]	1,260	0.71

Рис. 18. Сполучуваність іменника **ВЛАСНІСТЬ** з прикметниками в українській мові (ГРАК) (модель «Прикметник + **ВЛАСНІСТЬ**»)

Lemma	Frequency	Frequency per million
1 власність [територіальний]	1,279	0.72
2 власність [земельний]	1,028	0.58
3 власність [український]	220	0.12
4 власність [державний]	142	0.08
5 власність [приватний]	132	0.07

Рис. 19. Сполучуваність іменника **ВЛАСНІСТЬ** з прикметниками в українській мові (ГРАК) (модель **ВЛАСНІСТЬ** + Прикметник)

Lemma	Frequency	Relative F
☐ vacant possession	51	0.45
☐ exclusive possession	36	0.32
☐ quiet possession	30	0.27
☐ adverse possession	27	0.24
☐ illegal possession	19	0.17

Рис. 20. Сполучуваність іменника **POSSESSION** з прикметниками в британській англійській мові (BNC) (модель Прикметник + **POSSESSION**)

Lemma	Frequency	Relative F
☐ possession area	2	0.02
☐ possession undisturbed	1	<0.01
☐ possession consolidated	1	<0.01
☐ possession blurry	1	<0.01
☐ possession red	1	<0.01

Рис. 21. Сполучуваність іменника **POSSESSION** з прикметниками в британській англійській мові (BNC) (модель **POSSESSION** + Прикметник)

HELP	ALL FORMS (SAMPLE: 100 200 500)	FREQ
1	[PRIZED] [POSSESSION]	198
2	[DEMONIC] [POSSESSION]	157
3	[SOLE] [POSSESSION]	113
4	[ILLEGAL] [POSSESSION]	110
5	[CRIMINAL] [POSSESSION]	108

Рис. 22. Сполучуваність іменника **POSSESSION** з прикметниками в американській англійській мові (COCA) (модель Прикметник + **POSSESSION**)

HELP	ALL FORMS 27	FREQ
1	[POSSESSION] [ILLEGAL]	7
2	[POSSESSION] [VISIBLE]	1
3	[POSSESSION] [UNOPENED]	1
4	[POSSESSION] [UNDESIRABLE]	1
5	[POSSESSION] [STABLE]	1

Рис. 23. Сполучуваність іменника **POSSESSION** з прикметниками в американській англійській мові (COCA) (модель **POSSESSION** + Прикметник)

Як бачимо, синтагматичні зв'язки іменників-еквівалентів **ВЛАСНІСТЬ** та **POSSESSION** із прикметниками майже повністю відрізняються. Українці найчастіше вживають це слово в поєднанні з прикметником, який указує на якусь територію: *державний/земельний* + **ВЛАСНІСТЬ**; **ВЛАСНІСТЬ** + *територіальний* / *земельний* (див. рис. 18 та 19). Натомість слід зауважити, що, як і в сполученні з іменниками, прикметники в британській та американській англійській виражають щось абстрактне. Наприклад: *vacant* + **POSSESSION**; **POSSESSION** + *wise*; *prised* + **POSSESSION**; **POSSESSION** + *illegal* (див. Рис. 20–23).

Висновки. Отже, у мові, як і культурі, **ВЛАСНІСТЬ** / **POSSESSION** – ключові поняття, що відображають стосунки між людьми та предметами. Останні, залежно від

контексту вживання, можуть бути як конкретними, так і абстрактними сутностями.

За допомогою корпусного дослідження ми відслідкували, що вживання іменників ВЛАСНІСТЬ / POSSESSION виявляє залежність від мови та її варіанту, тобто важливо розглядати їх не тільки у зіставному (українська – англійська мови) аспекті, але також

розглядати різні варіанти англійської мови. Це підтверджує, що сприйняття того самого слова відрізняється не тільки мовно, а й культурно. Тож подальші корпуснобазовані дослідження найактуальніших концептів сприятимуть глибшому розумінню процесів, що лежать в основі змін сучасної мовної та концептуальної картин світу.

ЛІТЕРАТУРА

Генеральний регіонально анотований корпус української мови. ГРАК– site.name. URL : <https://uacorpus.org/Kyiv/ua> (дата звернення : 24.05.2024).

Жуковська В. В. Вступ до корпусної лінгвістики : навч. посіб. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 142 с. Етимологічний словник української мови / ред. колегія О. С. Мельничук та ін. Київ : Наукова думка, 1982. Т. 1. 631 с.

Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підручник. Київ : Академія, 2001. 368 с.

Словник української мови. Тлумачні словники української мови. URL : <https://sum.in.ua/> (дата звернення : 22.05.2024).

Сосюр Ф. Курс загальної лінгвістики / пер. з фр. А. Корнійчук, К. Тищенко. Київ : Основи, 1998. 324 с.

Філософський енциклопедичний словник / ред. колегія В. І. Шинкарук та ін. Київ : Абрис, 2002. 740 с.

Шведова М. Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК) як інструмент дослідження лексико-граматичної варіативності. *Людина. Комп'ютер. Комунікація* : Збірник наукових праць / за ред. проф. О. П. Левченко. Видавництво Львівської політехніки, 2019. С. 145–148.

[bnc] British National Corpus. URL : <http://www.natcorp.ox.ac.uk/> (дата звернення : 26.05.2024).

English-Corpora: COCA. English Corpora: most widely used online corpora. Billions of words of data: free online access. URL : <https://www.english-corpora.org/coca/> (дата звернення : 26.05.2024).

Collins. Free online dictionary, thesaurus and reference materials. URL : <https://www.collinsdictionary.com/> (дата звернення : 22.05.2024).

Oxford Learner's Dictionaries | Find definitions, translations, and grammar explanations at Oxford Learner's Dictionaries. Oxford Learner's Dictionaries | Find definitions, translations, and grammar explanations at Oxford Learner's Dictionaries. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> (дата звернення : 22.05.2024).

Oxford English Dictionary. Oxford English Dictionary. URL : <https://www.oed.com/> (дата звернення : 22.05.2024).

REFERENCES

British National Corpus. Retrieved May 26, 2024, from <http://www.natcorp.ox.ac.uk/> [in English].

Collins. Retrieved May 22, 2024, from <https://www.collinsdictionary.com/> [in English].

Corpus of Contemporary American English. Retrieved May 26, 2024, from <https://www.english-corpora.org/coca/> [in English].

Heneralnyi rehionalno anotovanyi korpus ukrainskoi movy [General regionally annotated corpus of the Ukrainian language]. Retrieved May 24, 2024, from <https://uacorpus.org/Kyiv/ua> [in Ukrainian].

Kocherhan, M. P. (2001). *Vstup do movoznavstva: pidruchnyk [Introduction to linguistics: Textbook]*. Kyiv: Akademia [in Ukrainian].

Melnychuk, O. S. and other (Ed. board). (1982). *Etymolohichnyi slovnyk ukrainskoi movy [Etymological dictionary of the Ukrainian language]* (Vols. 1–7; Vol. 1). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

Oxford Advanced Learner's Dictionary. Retrieved May 22, 2024, from <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> [in English].

Oxford English Dictionary. Retrieved May 22, 2024, from <https://www.oed.com/> [in English].

Saussure, F. (1998). *Kurs zahalnoi linhvistyky [Course in General Linguistics]*. A. Korniihchuk, K. Tyshchenko (Translated from French). Kyiv: Osnovy [in Ukrainian].

Shynkaruk, V. I. and other (Ed. board). (2002). *Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk [Philosophical Encyclopaedic Dictionary]*. Kyiv: Abrys [in Ukrainian].

Shvedova, M. (2019). Heneralnyi rehionalno anotovanyi korpus ukrainskoi movy (HRAK) yak instrument doslidzhennia leksyko-hramatychnoi variatyvnosti [The General Regionally Annotated Corpus of the Ukrainian Language (GRAK) as a tool for the study of lexical-grammatical variability]. In prof. O. P. Levchenko (Ed.), *Liudyna. Komp'iuter. Komunikatsiia: Zbirnyk naukovykh prats – Man. Computer. Communication: Collection of scientific works*. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki [in Ukrainian].

Slovnyk ukrainskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language]. Retrieved May 22, 2024, from <https://sum.in.ua/> [in English].

Zhukovska, V. V. (2013). *Vstup do korpusnoi linhvistyky: navch. posib. [Introduction to corpus linguistics: Tutorial]*. Zhytomyr: ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].